

כי הא דרב יהודה אמר להו לנכרים בזמן שעבדו בקרקע בשביעית: "אחזקו".

רב ששת אמר להו לנכרים אלו: "אשרתא"! ואף הוא לשון חיזוק.

אמר מר: ואין כופלין שלום לגוי.

רב חסדא היה מקדים להו שלמא [מקדים להם שלום לגויים].⁽⁹⁾

ורב כהנא אמר להו: שלמא למר [שלום לאדונין], ובלבו היה לרבו, ולא לברך את הגוי.⁽¹⁰⁾

שנינו במשנה: ושואלין בשלומם של הנכרים מפני דרכי שלום.

"שלום" הוא משמותיו של הקדוש ברוך הוא. ומעיקר הדין לא התירו לומר כן אלא לישראל, כדתנן בסוף ברכות. וכמה מקורות הובאו שם לכך.

ומה שהתירו לומר "שלום" אף לגוי, אינו אלא מפני דרכי שלום, ולזה סגי פעם אחת בלבד. אבל לכפול ולומר "שלום שלום", לא התירו.⁽⁸⁾

ומתחילת דברי רב דימי שאמר: "אין עודרין עם הגוי בשביעית", תיקשי אמשנתנו.

ומשנינן: לא צריכא, לא התירה משנתנו אלא למימרא להו: "אחזקו" בעלמא! כלומר, לומר להם בזמן שהם עוסקים בעבודת הקרקע, "תחזקנה ידיכם". אבל לא הותר לסייעם במעשה.

מיהו בגירסא דלפנינו לא גרסינן אלא פעם אחת "שלמא למר".

9. והקדים לומר להם תחילה, שלא יצטרך לחזור ולענות בכפילת שלום. שכן דרך בני אדם שהמקדים לשאול שלום אומרו רק פעם אחת, והעונה כופל ואומר "שלום שלום", ר"ן.

והמאירי על פי דרכו [הובאה בהערה 8] כתב, שהקדים לו שלום כדי שאף הוא ישיב לו באותה צורה שהקדים לו ולא ירבה עמו בדברים. שאילו היה ממתין עד שיקדים לו הנכרי, שמא היה פותח עמו בדברי חיבה והיה הוא צריך לענותו באותה צורה, ונמצאת דעתם מתקרבת יותר מדאי.

10. רש"י. ומיאנו תוספות בפירושו, משום שיש בזה גניבת דעת הבריות.

ופירושו, דלא אתא למימר, אלא דאמר לו פעם אחת "שלום" ולא כפל.

להפקיע מידי קדושת הארץ. ודוקא אם אין קנין לגוי אסור לחרוש בקרקעו.

ויעוין ב"חזון איש" [סימן א משביעית סק"ג] שכתב, דאין לדבר זה הכרח מהגמרא. ומסברא היה מקום לומר, דאף למאן דאמר "יש קנין לעכו"ם להפקיע מידי קדושת ארץ ישראל", אין זה אלא לענין המצוות החלים על התבואה הגדילה בקרקעו. אבל האיסורים הנוהגים בה לא פוקעים מחמת בעלות הנכרי.

ובדעת התוספות כתב לבאר, דאף איסור חרישה עיקרו הוא מחמת המצות עשה להשבת את הארץ.

8. רש"י. והמאירי כתב, דהכונה שלא יאריך עמהם בדברי שלום יותר מן הרגיל, לפי שהדבר מורה על חיבה יתירה, ועלול הוא על ידי כך להתקרב אליו ולהמשך אחר דעותיו. אבל לכפול ולומר "שלום שלום" מותר. והוכיח כן מהא דאמר רב כהנא לנכרי "שלמא למר שלמא למר".